

Laterale sclerose

Kijk voor meer en actuele informatie over deze spierziekte op de nieuwe website van Spierziekten Nederland.

Wat is (primaire) laterale sclerose?

Laterale sclerose, ook wel primaire laterale sclerose genoemd, is een aandoening van het ruggenmerg die leidt tot stijfheid en spasticiteit van de benen en - minder vaak - van de armen. Soms doen zich ook spraak- en slikstoornissen voor. Dit komt door een verharding (sclerose) van het weefsel dat zich aan de zijkanten (lateraal) van het ruggenmerg bevindt. De verschijnselen doen zich meestal voor na het dertigste levensjaar.

Het is niet precies bekend hoe vaak de ziekte voorkomt. Geschat wordt dat ruim honderd mensen in Nederland deze ziekte hebben. 'Primaire' geeft aan dat de ziekte voor het eerst in een familie voorkomt en niet erfelijk is. De ziekte bekort de levensduur niet.

Oorzaak

Bij PLS verhardt het weefsel van de afdalende zenuwbaan, de zogenaamde piramidebaan. Deze zenuwbaan stuurt de spieren in de armen en benen aan. De verharding van het weefsel begint meestal onderaan en kan uiteindelijk de hele piramidebaan treffen, tot in het gebied van de halsruggenmerg en hersenstam toe. Daardoor breiden de verschijnselen zich op den duur uit. Hoe het komt dat er een verharding van het weefsel ontstaat, is niet bekend.

Verschijnselen

PLS uit zich in stijfheid en een verhoogde spierspanning met verhoogde reflexen meestal beginnend in de beide benen. Men struikelt gemakkelijk, kan niet of moeilijk hardlopen en ervaart een vermindering van kracht in de benen. Vaak nemen de klachten toe bij koud weer. Regelmatig is ook sprake van pijnlijke kramp in de benen. Soms komen gevoelsstoornissen in de voeten en incontinentieklachten voor. Met het ouder worden verergeren de verschijnselen langzaam waardoor eerst een wandelstok, later krukken en soms een rolstoel nodig zijn.

Doordat op den duur het weefsel in de hele zenuwbaan (piramidebaan) wordt aangetast, ontstaat later in het ziekteproces ook spierzwakte in de handen en de armen. Soms beginnen de klachten in de armen. Op den duur kunnen ook kauw- en slikstoornissen en problemen met spreken ontstaan.

PLS lijkt sterk op HSP (hereditaire spastische paraparese, ziekte van Strümpell) met dit verschil dat HSP erfelijk is. Bovendien blijft HSP meestal beperkt tot de benen.

Diagnose

De diagnose PLS is moeilijk te stellen, vooral omdat de verschijnselen sterk lijken op die van de ziekte van Strümpell. Naast bloedonderzoek en spieronderzoek zullen diverse neurologische onderzoeken gedaan worden:

- SSEP-onderzoek (Somato Sensibel Evoked Potentials), hiermee kan men opstijgende zenuwbanen in het ruggenmerg doormeten; het doormeten van de afdalende zenuwbanen door middel van magnetische stimulatie;
- het doormeten van de zenuw zelf met een elektromyogram (EMG);
- een MRI-scan, waarmee zeer gedetailleerde foto's gemaakt worden van hersenen en ruggenmerg. Dit onderzoek wordt vooral uitgevoerd om andere neurologische aandoeningen van het ruggenmerg uit te sluiten.

Bovendien is het vaak nodig om directe familieleden neurologisch te onderzoeken om eventueel de diagnose HSP te stellen. HSP kan echter ook spontaan optreden waardoor de diagnose PLS niet altijd met zekerheid te stellen is.

Behandeling

PLS is niet te genezen. De behandeling is vooral gericht op het verlichten van de verschillende symptomen. Er zijn medicijnen die de spasticiteit kunnen verminderen zoals baclofen of botulinetoxine-injecties. Omdat deze medicijnen bijwerkingen hebben, worden ze vaak pas in een later stadium van de ziekte voorgeschreven. Andere methoden om de spasticiteit en stijfheid te remmen, zijn onder meer het stimuleren van de onderhuidse zenuwen met elektrische prikkels en het oprekken van spieren met behulp van de fysiotherapeut. Daarnaast krijgen patiënten fysiotherapie die vooral gericht is op het behoud van de motoriek, bijvoorbeeld met oefeningen om de spieren op lengte en soepel te houden.

Als er door verlies van spierkracht problemen met het lopen ontstaan, kunnen diverse hulpmiddelen worden gebruikt zoals steunzolen, hoog orthopedisch schoeisel, beenbeugels, krukken, een rollator of een rolstoel.

In een vergevorderd stadium kan bij spraak- en slikproblemen logopedie nodig zijn. Bij incontinentieproblemen worden soms medicijnen voorgeschreven om de spasticiteit van de blaas te verminderen.

Foldernummer K049

Deze tekst is gecontroleerd door dr. R.P.M. Bruyn, neuroloog.

Uitgave nr. K049

februari 2011

Vereniging Spierziekten Nederland

De Vereniging Spierziekten Nederland is een vereniging van en voor mensen met een neuromusculaire aandoening. Mensen met deze aandoeningen, ouders, partners, kinderen en andere familieleden kunnen lid worden van de VSN. De VSN:

- geeft voorlichting over specifieke ziektebeelden;
- geeft persoonlijke ondersteuning;
- brengt mensen met elkaar in contact;
- stimuleert het wetenschappelijk onderzoek, ook internationaal.

De VSN werkt nauw samen met (gespecialiseerde) neurologen, revalidatieartsen, fysiotherapeuten en andere hulpverleners.

De vele vrijwilligers van de VSN zijn onder meer

Meer informatie

U kunt bij de VSN terecht voor uitgebreide informatie. Ook kunt u inlichtingen krijgen over academische ziekenhuizen en revalidatieadviescentra.

Vereniging Spierziekten Nederland

Lt. Gen. van Heutszlaan 6

3743 JN Baarn

Telefoon 035 548 04 80

Fax 035 548 04 99

www.vsn.nl

www.spierziekten.nl

actief in diagnose- en regiowerkgroepen. De diagnosewerkgroepen volgen de medische ontwikkelingen rond specifieke ziektebeelden, stimuleren het wetenschappelijk onderzoek en houden contact met verenigingen in het buitenland. Ook organiseren zij jaarlijks een informatieve bijeenkomst voor de betreffende leden. De meeste diagnosewerkgroepen brengen een- of tweemaal per jaar een eigen nieuwsbrief uit. Daarnaast zijn er regionale werkgroepen. Deze brengen leden met elkaar in contact en organiseren bijeenkomsten voor nieuwe leden, contactdagen, themabijeenkomsten en gespreksgroepen. De regionaal consulent beantwoordt vragen over vervoersvoorzieningen en woningaanpassingen.